

Verslag opinieonderzoek validatiestelsel

René Bekkers, *Filantropische Studies Vrije Universiteit Amsterdam*

29 september 2016*

In Geven in Nederland 2017 zijn op verzoek en in overleg met het Centraal Bureau Fondsenwerving vragen gesteld aan een representatieve groep Nederlanders over de wijze waarop het toezicht op goededoelenorganisaties ingevuld zou moeten worden. In de discussies over de invulling van het validatiestelsel zijn vooral de grotere fondsenwervende goededoelenorganisaties en de brancheorganisaties betrokken. Met de gegevens uit het opinieonderzoek ontstaat een beeld van de opvattingen van het Nederlands publiek. De overheid kan inzichten over deze opvattingen in overleg met de sector filantropie gebruiken bij de nadere invulling van het validatiestelsel.

In het onderzoek onder huishoudens zijn iets meer dan 2000 respondenten ondervraagd via TNS/NIPO. Zij kregen vijf maal twee onderwerpen te zien, waarbij telkens de vraag was welke van de twee onderwerpen zij het belangrijkste vonden. Het toeval bepaalde welke onderwerpen zij in welke volgorde en in welke combinaties beoordeelden. Hierdoor kan bepaald worden welke onderwerpen Nederlanders het belangrijkste vinden. Uit de gegevens blijkt dat Nederlanders een duidelijke mening hebben over het belang van de verschillende onderwerpen (zie tabel 1).

De top 3 wordt gevormd door financiële zaken. Op een gedeelte eerste plaats staan de hoeveelheid geld die goededoelenorganisaties besteden aan kosten voor de eigen organisatie en de hoogte van salarissen voor de directie; op de derde plaats staat het besteden van geld aan de doelen waarvoor giften zijn gedaan. Deze drie onderwerpen vinden Nederlanders met afstand het belangrijkste.

Daarna volgen vier andere onderwerpen: de kosten voor fondsenwerving, het meten van impact, de beveiliging van persoonlijke informatie en risico-analyse.

---

* Deze rapportage en aanvullende documentatie is beschikbaar op <http://www.geveninnederland.nl/opinieonderzoek-validatiestelsel/>

Relatief onbelangrijk vinden Nederlanders regels over het betrekken van belanghebbenden, het publiceren van de samenstelling van het bestuur en de werving van nalatenschappen.

Tabel 1. Top 10 van onderwerpen waarover regels gesteld zouden moeten worden volgens het Nederlands publiek (n=2002)*

1.	De hoeveelheid geld die goededoelenorganisaties besteden aan kosten voor de eigen organisatie	74%
2.	De hoogte van salarissen voor de directie	74%
3.	Het besteden van geld aan de doelen waarvoor giften zijn gedaan	71%
4.	De kosten die goededoelenorganisaties mogen maken voor het werven van inkomsten	55%
5.	Het meten van de verbetering die de goededoelenorganisatie brengt in de situatie van de doelgroep	50%
6.	Beveiliging van mijn persoonlijke informatie (NAW-gegevens)	47%
7.	Het in kaart brengen van risico's voordat een goededoelenorganisatie een activiteit begint	45%
8.	Het betrekken van mensen (donateurs, begunstigden, vrijwilligers) van buiten de organisatie bij het beleid	32%
9.	Het publiceren van informatie over wie er in het bestuur van de organisatie zit	28%
10.	De manier waarop goededoelenorganisaties mensen benaderen over het geven door middel van testament of legaat	26%

* De gegevens zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, huishoudensgrootte, provincie en regio. De percentages geven aan hoeveel procent van de Nederlanders dit onderwerp belangrijker vond dan de andere onderwerpen die zij hebben beoordeeld.

De volgorde waarin Nederlanders deze onderwerpen belangrijk vinden verschilt enigszins tussen degenen die veel en weinig vertrouwen hebben in goededoelenorganisaties. De top 3 verschilt tussen deze groepen (zie tabel 2). De volgorde van het belang dat wordt gehecht aan de zeven andere onderwerpen verschilt niet tussen Nederlanders met veel en weinig vertrouwen en is daarom niet weergegeven.

Respondenten die veel (27%) of erg veel vertrouwen (1%) hebben in goededoelenorganisaties vinden regels over de organisatiekosten het belangrijkste, gevolgd door de doelbesteding en de hoogte van salarissen van de directie. Respondenten die weinig (22%) of geen (7%) vertrouwen hebben in goededoelenorganisaties vinden de hoogte van salarissen het belangrijkste, gevolgd door organisatiekosten en de doelbesteding. Een zelfde verschil in de top 3 zien we als de respondenten die de effectiviteit van goededoelenorganisaties als laag inschatten vergelijken met de respondenten die de effectiviteit als hoog

inschatten, of wanneer we de respondenten die het CBF-Keur zeggen te kennen (32%) vergelijken met de respondenten die het CBF-Keur niet zeggen te kennen (68%).

Tabel 2. Top 3 van onderwerpen waarover regels gesteld zouden moeten worden volgens respondenten met (erg) veel (n=539) en weinig of geen vertrouwen in goededoelenorganisaties (n=585)

(Erg) veel vertrouwen		Weinig / geen vertrouwen	
1. De hoeveelheid geld die goededoelenorganisaties besteden aan kosten voor de eigen organisatie	74%	1. De hoogte van salarissen voor de directie	82%
2. Het besteden van geld aan de doelen waarvoor giften zijn gedaan	72%	2. De hoeveelheid geld die goededoelenorganisaties besteden aan kosten voor de eigen organisatie	76%
3. De hoogte van salarissen voor de directie	66%	3. Het besteden van geld aan de doelen waarvoor giften zijn gedaan	68%

Ook is de vraag gesteld aan de respondenten welke partij toezicht zou moeten houden op de naleving van regels in het validatiestelsel: "Wie zou er volgens u moeten zorgen dat goededoelenorganisaties zich aan de regels houden?" Respondenten konden kiezen uit drie partijen of een andere partij noemen in een open vraag. Tabel 3 laat de resultaten zien.

Tabel 3. Voorkeur voor partij die toezicht zou moeten houden (n = 2002)

	Allen (n = 2002)	Kent CBF (n = 638)	Laag vertrouwen (n = 576)
1. Een onafhankelijke instelling	63%	68%	57%
2. De belastingdienst	18%	15%	20%
3. De goededoelenorganisaties zelf	14%	12%	14%
4. De overheid	4%	4%	6%
5. Overige antwoorden	2%	1%	3%

Uit de reacties blijkt dat Nederlanders een duidelijke voorkeur hebben voor controle door een onafhankelijke instelling (63%). De belastingdienst (18%) en de goededoelenorganisaties zelf (14%)

volgen op grote afstand. Een klein deel van de respondenten (4%) noemde in de open antwoorden de overheid (soms 'de regering' of 'het ministerie van Justitie'). Deze categorie was niet in de vragenlijst gegeven. Een nog kleiner deel van de respondenten noemde nog een andere partij, gaf een ander antwoord of wist het niet.

De volgorde van voorkeuren wordt breed gedeeld onder Nederlanders: zij is hetzelfde onder respondenten die het CBF-Keur kennen en onder respondenten die weinig of geen vertrouwen hebben in goededoelenorganisaties. De populariteit van de verschillende partijen wijkt wel wat af: degenen die het CBF-Keur kennen zijn iets vaker voor toezicht door een onafhankelijke instelling en degenen met een laag niveau van vertrouwen in goededoelenorganisaties zijn wat vaker voor toezicht door de belastingdienst.

Bijlage: Data en methoden[†]

Voor dit onderzoek heeft TNS/NIPO in de maand juli 2016 veldwerk gedaan. Deze respondenten namen deel aan de vragenlijst voor het onderzoek *Geven in Nederland 2017* van de Werkgroep Filantropische Studies van de Vrije Universiteit Amsterdam. Het onderzoek GIN2017 wordt gefinancierd door het ministerie van Veiligheid en Justitie (brief 17 mei 2015, kenmerk 759360).

De doelpopulatie van het onderzoek wordt gevormd door alle huishoudens in Nederland waarvan het hoofd 18 jaar of ouder is.

De vragen over het validatiestelsel waren onderdeel van module C van de vragenlijst, die de respondenten doorliepen nadat zij module X (waarden en attitudes), module A (geefgedrag van het huishouden) en module B (individueel geefgedrag) hadden afgerond. De volledige vragenlijst is beschikbaar op <http://www.geveninnederland.nl/opinieonderzoek-validatiestelsel/>

De steekproef is getrokken door TNS/NIPO uit de pool van respondenten die beschikbaar zijn voor online onderzoek. Bij het samenstellen van de steekproef is uitgegaan van de respondenten die in juni 2015 hebben deelgenomen aan de extra meting voor OCW.[‡]

Van de 2701 respondenten die voor het onderzoek zijn uitgenodigd hebben 2003 respondenten de vragenlijst volledig ingevuld. De respons is daarmee 74%.

De resultaten zijn gewogen met de weegfactor die door TNS/NIPO is aangeleverd (GEW1). Door afrondingsverschillen komt het gewogen aantal observaties op 2002 uit.

De onzekerheidsmarge (het 95% betrouwbaarheidsinterval) voor de hier gerapporteerde cijfers ligt tussen de 2 en 3%.

[†] Deze verantwoording is opgesteld aan de hand van de *Checklist voor peilingen* van het CBS (Bethlehem, 2012).

[‡] Zie Franssen, S.E. & Bekkers, R. (2016). Culturele instellingen in Nederland: Veranderingen in geefgedrag, giften, fondsenwerving en inkomsten tussen 2011 en 2014. Amsterdam: Werkgroep Filantropische Studies, Vrije Universiteit Amsterdam. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/06/09/culturele-instellingen-in-nederland-veranderingen-in-geefgedrag-giften-fondsenwerving-en-inkomsten-tussen-2011-en-2014>

Vragenlijst Opinieonderzoek Validatiestelsel (CBF)

[Q3100]

Kent u het CBF-Keur?

0. Nee.
1. Ja.

[Q6005]

Kent u de anbi status?

0. Nee.
1. Ja.

[Q340]

Ergt u zich wel eens aan de hoeveelheid verzoeken om bijdragen aan goede doelen?

0. Nee. [-->Q360]
1. Ja. [-->Q350]

[Q350]

Hoe sterk ergt u zich aan de hoeveelheid verzoeken om bijdragen aan goede doelen?

1. Helemaal niet.
2. Nauwelijks.
3. Een beetje.
4. Nogal sterk.
5. Heel sterk.

[Q360]

Hoeveel vertrouwen heeft u in de 'goede doelen' in Nederland?

1. Helemaal geen.
2. Weinig.
3. Matig.
4. Redelijk veel.
5. Erg veel.

[Q6006]

Hoeveel vertrouwen heeft u in de overheid in Nederland?

1. Helemaal geen.
2. Weinig.
3. Matig.
4. Redelijk veel.
5. Erg veel.

[Q380]

Wat is uw mening over de volgende stellingen?

[antwoordcategorieën: (1) helemaal mee oneens – (2) oneens – (3) niet oneens, maar ook niet mee eens – (4) mee eens – (5) helemaal mee eens]

1. Veel van het geld dat naar goede doelen gaat wordt verspild
2. Goede doelen vervullen een belangrijke functie in de maatschappij
3. Veel goede doelen leveren slecht werk
4. Geld geven aan goede doelen heeft geen zin
5. Goede doelen leveren een effectieve bijdrage aan de oplossing van problemen in de wereld
6. Goede doelen zijn vaak niet effectief bezig

[Q62158]

We horen graag wat uw mening is over de regels waar goede doelen aan zouden moeten voldoen. We noemen telkens twee onderwerpen waar regels over gemaakt kunnen worden. Wilt u aangeven welk van de onderwerpen u het belangrijkste vindt? Het meest belangrijk vind ik regels over....

1. Het besteden van geld aan de doelen waarvoor giften zijn gedaan
2. Het publiceren van informatie over wie er in het bestuur van de organisatie zit
3. Het meten van de verbetering die de goededoelenorganisatie brengt in de situatie van de doelgroep
4. Het in kaart brengen van risico's voordat een goededoelenorganisatie een activiteit begint
5. De hoeveelheid geld die goededoelenorganisaties besteden aan kosten voor de eigen organisatie
6. De hoogte van salarissen voor de directie
7. De kosten die goededoelenorganisaties mogen maken voor het werven van inkomsten
8. De manier waarop goededoelenorganisaties mensen benaderen over het geven door middel van testament of legaat
9. Beveiliging van mijn persoonlijke informatie (NAW-gegevens)
10. Het betrekken van mensen (donateurs, begunstigden, vrijwilligers) van buiten de organisatie bij het beleid

[Q62159]

Wie zou er volgens u voor moeten zorgen dat goededoelenorganisaties zich aan de regels houden?

1. De Belastingdienst
2. De goededoelenorganisaties zelf
3. Een onafhankelijke instelling
96. Een andere partij, namelijk...